

Nemški feldmaršal Rommel ranjen!

Britske čete vrgle osiŝne kolone nazaj v bitki pri El Alemeinu in izvršile uspešne napade na pozicije sovražnika. Američani razbili več osiŝnih tankov. Nemci prodirajo naprej na ruski fronti. Kitajci reokupirali Ihwang, strateŝiŝno mesto v provinci Kiangsi

London, 7. julija.—Poročilo iz Kaira pravi, da je bil nemški feldmaršal Erwin Rommel, vrhovni poveljnik osiŝne armade v Egiptu, ranjen v bitki zadnji petek. Britsko vojaško poveljstvo v Kairu je potrdilo poročilo.

Kairo, Egipt, 7. jul.—Britske čete so poglone osiŝne kolone z višin nad Alameinom in izvršile uspešne naskoke na osiŝne vojaške pozicije. Več sto nemških in italijanskih vojakov je bilo ubitih, ranjenih in ujetih. Osuŝne kolone so bile poglone proti obrežju ob Sredozemskem morju.

Washington, D. C., 7. julija.—Ameriški tanki so se udeležili bitke v Libiji 11. in 12. junija in razbili več osiŝnih tankov, poročajo vojni department. Tanke so operirali Američani pod poveljstvom stotnika Charlesa C. Stellinga. Le nekaj ameriških tankov je bilo poškodovanih.

Zvezni senator Henry Cabot Lodge, stotnik v ameriški armadi, je bil med častniki, ki so nadzirali operacije ameriških tankov v Libiji.

Moskva, 7. jul.—Tu so priznali, da so nacijske kolone prodrele sto milj daleč v ofenzivi na južni fronti. Prišlo so v kraj, zapadno od Voroneža, strateŝiŝnega mesta ob progi ŝeleznice Moskva-Rostov.

Kairo, Egipt, 8. jul.—Poveljstvo britske armade v Egiptu pravi v uradnem poročilu:

„Naša oborožena sila na kopnem je napadla sovražnika v sektorju pri Alameinu in mu prizadajala velike izgube. Osuŝne oklopne kolone so se morale umakniti z višin na južni strani El Alameina, ko je naša sila razbila več sovražnih tankov. Letalci so izvršili več uspešnih bombnih napadov na osiŝne pozicije pri El Dabi, 35 milj južno od El Alameina.“

Prej objavljeno poročilo se je glasilo, da so bombe, katere so metali angleški letalci, uničile 50 osiŝnih tovornih avtov pri Sidi Barraniju in Gambutu. Ameriška letala tipa Kittyhawks in Tomahawks so sestrelila dvajset osiŝnih bombnikov.

Angleški letalci so metali bombe na osiŝne konvoje v bližini grškega otoka Sapienza. Eden parnik je bil potopljen, dva pa poškodovana v napadu.

Prodiranje osiŝne armade, kateri poveljuje nemški feldmaršal Erwin Rommel, je bilo ustavljeno. Nevarnost, ki je pretila Aleksandriji in Sueškemu prekopu, je bila vsaj začasno odvrnjena.

Berlin, 6. jul.—Britski odpor v Egiptu se je povečal, pravi DNB, uradna ŝasnikarska agencija. Ta citira poročilo vojaških krogov, da so sveže britske čete dosegle na fronto in se udeležile naskokov na pozicije osiŝnega vojaštva.

Moskva, 6. jul.—Sovjetski informacijski urad poroča, da se srdite bitke na fronti pri Kursku nadaljujejo. V enem sektorju te fronte so Nemci zabili zagozdo med pozicije ruskega vojaštva, v vseh ostalih pa so bili vrženi nazaj z velikimi izgubami.

Rusi ŝe vedno drže bojno ŝrto med Belgorodom in reko Don. Ofenziva Hitlerjevih legij je bila ustavljena. Cilj te je bil okupacija Oskola, strateŝiŝnega mesta, ki leži 45 milj južnovzhodno od Kurska, in Voroneža, vaŝnega komunikacijskega srediŝa, ki spaja centralno Rusijo z juž-

Nemčija mora priti pod nadzorstvo

Vse Nemce je treba
razoroŝiti, pravi
pisatelj

Los Angeles, Cal., 6. jul.—Nemški pisatelj Emil Ludwig je predlagal, da mora priti Nemčija pod policijsko nadzorstvo, ko bo poražena v tej vojni, zavezniški pa naj po vojni vzdrŝujejo veliko okupacijsko armado v Nemčiji.

Ludwig je predlagal policijsko nadzorstvo na konferenci, ki se je odprla pod geslom: „Zmaga v vojni, zmaga v miru.“ On je dejal, da je za popolno razoroŝitev Nemcev. Policijo, ki bi nadzirala Nemce, naj tvorijo osebe drugih narodnosti. Reprezentantje zdruŝenih narodov naj bi vodili in nadzirali vzgojo Nemcev.

Pisatelj je naglašal, da mnogo Američanov vidi sovražnika samo v Hitlerju, kar ni prav. Hitler je Nemčija. Za vse, kar je on storil, je odgovorno nemŝko ljudstvo. To naj si zavezniški zapomnijo, kadar pride obračun.

Angleŝi razbili 308 osiŝnih bombnikov v juniju

London, 6. jul.—Angleŝki letalci so razbili 308 osiŝnih bojnih letal v Evropi in na Srednjem vzhodu v juniju, izgubili pa so 422 letal, poroča letalski minister. V tem mesecu so letalci izvršili ŝestnajst napadov na nemŝka mesta in nacijska oporiŝa v Franciji, Belgiji in Holandiji. V akciji na morjih so Angleŝi v istem mesecu potopili in poškodovali 32 osiŝnih ladij in parnikov.

Kanadski letalski zbori povečani

London, 6. jul.—Kanadski letalski zbori v Angliji so bili povečani za 80 odstotkov s prihodom novih letalcev, se glasi uradno naznanilo, ki ga je objavil general Harold Edwards, poveljnik kanadske letalske sile v Angliji. Veliko ŝtevilo kanadskih letalcev je bilo dodeljenih angleŝkim letalskim zborom. Notranji minister Herbert Morrison je dejal, da je Kanada dala Angliji armado ŝez pol milijona moŝ.

VODJA NEMŝKEGA BUNDA BO OBTO- ŝEN IZDAJSTVA

Lov na Hitlerjeve agen-
te v Mehiki

OBRAVNAVA PROTI SABOTERJEM

New York, 6. jul.—Gerhard Wilhelm Kunze, vodja Nemŝko-ameriškega bunda, nacijske organizacije, ki je bil aretiran v Mehiki in potem odveden v Zdruŝene drŝave, bo najbrŝe obtoŝen izdajstva. Kunze je bil aretiran na obtoŝbo ŝpionaŝe, toda federalne avtoritete so odkrile evidence, da je izvršil več izdajniŝkih ŝinov od japonskega napada na Pearl Harbor, Havaj.

Kunze je bil aretiran v glavnem mestu Mehike in pripeljan z letalom v Ameriko. Federalne oblasti so izjavile, da so dobile informacije o zvezi med njim in nemŝkimi ŝpioni, ki so bili zadnji teden aretirani v Panami in britskem Hondurasu. Ti ŝpioni so dajali informacije poveljnikom nemŝkih podmornic, ki operirajo na Karibskem morju, o kretanju zavezniŝkih parnikov.

Mexico City, 6. jul.—Vlada je naznanila lov na Hitlerjeve agente po deportaciji Kunza v Ameriko. Domneva je, da so nemŝke podmornice izkrcale več agentov in ŝpionov na mehikiŝkem obrežju v zadnjih tednih. Poročilo, ki pa ŝe ni uradno potrjeno, pravi, da je nemŝka podmornica pripeljala nemŝke ŝpiona in da so se izkrcali v bližini Tampika. Eden ŝpion je bil baŝe prijet.

Notranji minister je dejal, da je bil Kunze deportiran v Ameriko kot nezaŝeljen tujec. V Mehiko je došel 8. novembra preteklega leta kot turist. Kunze se je skrival v deŝeli kljub policijskemu zasledovanju. Končno ga je policija našla in aretirala. On je bival v Mehiki pod imenom Alfonso Graff.

Washington, D. C., 6. julija.—George John Dasch, eden izmed nemŝkih saboterjev, ki so se izkrcali na ameriŝkem obrežju, se bo morda izognil eksekuciji zaradi svoje kooperacije z ameriŝkimi avtoritetami. On se naha-

Domače vesti

Vest iz Detroita

Detroit, Mich. — Omira Cafe, katere lastnika sta rojaka Jos. Černe in Andrew Grum mlajši, je bila oropana zadnje dni. Dva moŝka v druŝini mlade ŝenske v črnih hlaŝah sta obiskala gostilno in naročila pijačo, katero so popili in odŝli, nakar se je eden moŝkih vrnil in z revolverjem prisilil Černeta in pet gostov, da so mirovali, on pa je izpraznil blagajno in odnesel \$489. Policija zdaj iŝče ŝensko v črnih hlaŝah in njena dva kompanjona.

Clevelandke vesti

Cleveland. — Dne 1. jul. je po dolgi bolezni umrl Karl Skebe, star 57 let in rojen v Hinjah pri Žužemberku na Dolenjskem. V Ameriki je bil 39 let in tukaj je zapuŝil ŝeno, ŝtiri sinove — od katerih trije so pri vojakih — pet hčera in dve sestri, v Argentini brata, v starem kraju pa drugega brata, dve sestri in dva vnuka.

Is Pennsylvanije

Latrobe, Pa. — Pred dnevi sta bila tukaj poročena Jos. Arh st. in Theresa Matko, oba člana druŝtva 318 SNPJ. Obilo srečel

Is Juine Amerike

Buenos Aires, Argentina. — Dimitrij Šinigoj iz Dornberga pri Gorici je 12. aprila umrl po ponesrečeni operaciji. Zapuŝča ŝeno in dva sinova.

Protioŝiŝni izgredi v San Joseju

San Jose, Kostarika, 6. jul. — Čez 80 oseb je bilo ranjenih v protioŝiŝnih izgredih včeraj in danes zjutraj. Razkaŝeni prebivalci so uničevali osiŝno lastništvo in se tako mačevali za potop kostariŝkega parnika. Protioŝiŝne demonstracije so se vršile tudi v drugih mestih.

ja v jeŝi federalnega distrikta, kjer ŝaka na obravnavo pred vojaŝkim sodiŝcem. Vsi aretirani saboterji so bili pripeljeni v Washington zadnji petek.

Dasch je dal avtoritetam informacije, ki bodo poslane ostale saboterje v smrt. Čeprav bi vojaŝke sodiŝce obsodilo tudi Dascha v smrt, je moŝnost, da bo Roosevelt izpremenil obsodbo v zaporno kazen. Obravnava proti saboterjem se prične pred vojaŝkim sodiŝcem v sredo.

Murray in Green obljubila podporo armadi

Prvi ameriški napad na nemŝke baze

Bombe padale na
letaliŝa in parnike

London, 6. jul.—Prvi ameriški letalski anpad na nacijska oporiŝa in militaristiŝne naprave je bil izvršen na praznik ameriŝke neodvisnosti. Ameriški letalci pod poveljstvom stotnika Charlesa C. Kegelmanna so metali bombe na nemŝke letalske baze pri Haamstedu, holandski otok Schouwen, Alkmaaru, 40 milj severozapadno od Amsterdama, in Valkenburgu, 15 milj vzhodno od Maastrichta.

Stotnik Kegelman je bil takoj odlikovan v znak priznanja junaŝtva, ki ga je demonstriral. General Dwight D. Eisenhower mu je podelil kriŝec. Eisenhower je vrhovni poveljnik ameriŝke oboroŝene sile v Evropi.

Letalski napad je bil uprizorjen po dnevu in udeležilo se ga je dvanaŝet bombnikov tipa Boston-Douglas. Dva bombnika sta bila poškodovana po izstrelkih, ki so jih sipale nemŝke protiletalske baterije.

Tarča bomb so bili hangarji in militaristiŝne naprave ter nemŝki parniki, ki so se nahajali v bližini obreŝja. Britske vojaŝke avtoritete pripisujejo veliko vaŝnost ameriŝkemu bombnemu napadu na nacijska oporiŝa. Temu napadu, pravijo, bodo sledili drugi na nemŝka mesta in industrijska srediŝa.

S katerih baz operirajo ameriški letalci, je vojaŝka tajnost. Znano je, da se nahaja veliko ŝtevilo letalcev v Angliji in severni Irski, ki bodo po izjavi premijera Churchilla igrali veliko vlogo v letalski ofenzivi, ki se bo kmalu priŝela v velikem obsegu. Namen te bo ne samo zmanjŝanje pritiska Hitlerjevih legij na Rusijo, temveč tudi uničenje nacijskih industrijskih srediŝ.

Solidarnost med Brazilijo in Ameriko

Protioŝiŝne
demonstracije
v glavnem mestu

Rio de Janeiro, Brazilija, 6. jul. — Čez 100.000 ljudi se je udeležilo parade v tem mestu in protioŝiŝnih demonstracij v znak protesta zaradi potapljenja brazilskih parnikov po nemŝkih podmornicah. Paradi je sledil maŝni shod, na katerem so govorniki naglašali solidarnost med Brazilijo in Ameriko.

Parado in shod so organizirali dijak i delavske organizacije, ki so prej izrazili popolno zaupanje vlad i predsednika Getulija Vargasa.

Reŝeni mornarji, člani posadk potopljenih parnikov, so dobili ŝastno mesto v paradi, ki se je valila po ulicah glavnega mesta. Veliko pozornost je izzval voz z ŝelezno kletko, v kateri so se nahajale figure Hitlerja, Mussolinija in Hirohita.

Francija izročila poli- tičnega begunca Italiji

Vichy, Francija, 6. jul.—Francoske oblasti v Mentonu so izročile Maxa Faravellija, italijanskega političnega begunca, Mussolinijevi vladi. Faravelli, ki je po radiu bilal Mussolinijev reŝim, je bil aretiran v Toulousu in deportiran v Italijo kljub intervenciji s strani diplomatov ameriŝkih republik v Vichyju.

Neprekinjena produk- cija vojnega ma- teriala

RUDARSKÉ UNIE
IZSTOPILE IZ
UMWA

Detroit, Mich., 6. jul.—Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, in William Green, predsednik Ameriŝke delavske federacije, sta na masnem delavskem shodu na praznik neodvisnosti slovesno obljubila, da bodo delavci skrbeli, da ameriška armada dobi tanke, topove, bojna letala in drugo oroŝje, ki ga potrebuje. Oba sta naglašala, da so se unije odpovaldele pravici do stavke, dokler traja vojna, in da bodo storile vse, da se poveča produkcija vojnega materiala.

Na shodu je govoril tudi general Brehon B. Somervell, ki je dejal, „da je svoboda stvar, za katero se je vredno boriti, čeprav zahteva ŝrtve v krvi in življenjih.“ General je apeliral na delavce, naj bodo enotni v tem kritiŝnem ŝasu, „ker vsi spadamo v eno unijo. Ta je ameriška unija.“

Somervell je rekel, da so delavci v osiŝnih drŝavah suŝnji, kar se ne sme pozabiti. Delavske organizacije so bile uničene v vseh deŝelah, ki so priŝle pod dominacijo osiŝa.

Murray je rekel, da se delavske organizacije v polni meri zavedajo pomena sedanjega konflikta. Zastavile so vse svoje sile, da se poveča produkcija vojnega materiala. Organizacije kupujejo vojne bonde in prispevajo denar za vojno pomoč.

Sluŝno izjavo je podal Green. „Nobenemu ni treba vihteti biča nad ameriŝkimi delavci,“ je dejal. „Oni brez godrnjanja doprinaŝajo ŝrtve in storili bodo vse za poraz osiŝa v tej vojni.“

Chattanooga, Tenn., 6. jul. — Bernard Borah, direktor 45. rudarskega distrikta UMWA, je udaril po Johnu L. Lewisu, predsedniku UMWA, in ga obdolŝil podgizganja razkola v vrstah organiziranega delavstva. On je naznanil resignacijo in izstop vseh rudarskih unij v svojem distriktu iz Lewisove organizacije.

Borah je rekel, da se bodo vse unije pridruŝile direktno k CIO v znak protesta proti Lewisovi taktiki, s katero ovira ameriška vojna prizadevanja.

Civilisti zapustili ameriŝke otoke

Washington, D. C., 6. jul. — William Zimmerman, pomoŝni naŝelnik urada za indijanske zadeve, je naznanil, da je okrog 700 civilistov zapustilo Aleutake in Pribilove otoke, ki leŝe zapadno od Dutch Harborja, Alaski. Med temi so uŝitelji, trgovci in vremenski opazovalci. V vodah teh otokov se nahajajo enote ameriŝke bojne mornarice.

Bivŝi ruski poslanik zanika obdolŝitev

Moskva, 6. jul. — Konstantin Umanaki, bivŝi ruski poslanik v Ameriki, je zanikal obdolŝitev, da je preteklo opozoril Nemčijo na ameriŝko svarilo, da se Hitler pripravlja za napad na Rusijo. Obdolŝitev vsebuje ŝlanek, ki ga je objavila revija Ladies' Home Journal. V tem je med drugim rečeno, da je ameriŝki drŝavni podtajnik Sumner Weller opozoril ruskega poslanika, da bo Nemčija napadla Rusijo.

SRBSKI ČETNIKI

Srbaki David in nacijski Golijat

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inoseststvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nemarostnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (July 31, 1942), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Tedenske iskre

John Terček, urednik Glasa Naroda, ki je pred dnevi preminul, je bil mož liberalnih idej, katere je prinesel s seboj iz starega kraja. Na socialne probleme je gledal zelo površno in največkrat krivo. Iz tega razloga je bila Prosveta mnogokrat v konfliktu z njim.

Kljub temu je imel Terček nekaj svojega, s čimer je mogel dati svojemu listu neko posebno privlačnost. Te privlačnosti bo Glasu Naroda poslej zelo manjkalo. To je bil Terčkov talent samoniklega humorja, ki je ustvaril "Petra Zgago" in z njim si je Terček pridobil veliko število prijateljev. Cesar je Terčku manjkalo v politiki in socialnih sferah, je nadomestil s humoristično filozofijo "Zgaga," ki je sicer bila preprosta in mnogokrat groba, je pa ugajala našim preprostim ljudem, ki se za drugo niso brigali. S Terčkom je umrl med nami svojvrsten časniki, ki ga ne bo nihče nadomestil. Svetal mu spomin!

Ob tej priliki lahko naredimo kratko pavzo in se vprašamo: Ali ne pomeni smrt slehernega slovenskega urednika, da ni več daleč smrt tudi slovenskega časnika v Ameriki, ako ostane naseljevanje še nadalje zapечатeno? Sedanjí uredniki se starajo, koliko jih je pa prišlo iz stare domovine po zadnji vojni, jih lahko preštejete na prstih ene roke. Nobenega upanja pa ni, da bi bil vzgojen en sam zmožen slovenski urednik iz ameriške generacije.

Principielno smo proti smrtni kazni in trdno verujemo, da bo demokracija enkrat uveljavila to načelo na splošno. Ampak danes je demokracija v teži vojni z največjimi zločinci, kar jih pozna zgodovina—in če demokracija prizna to realnost, jo mora priznati za posamezne sovražnike doma kakor za maso sovražnikov na bojišču, kjer koli ji zločinci strežejo po življenju.

Iz tega razloga ne sme biti nobene izjeme, nobene sentimentalnosti in nobenega idealiziranja za nacistične saboterje, ki so jih pripeljale nemške podmornice v Združene države z namenom, da preračunano in hladnokrvno razvedajo ameriške mostove, železnice, vodovode, tovarne itd., in pri tem pobijejo na tisoče nedolžnih ljudi; prav tako ne sme biti nobenih izjem za sokrivce teh nacističnih fašističnih saboterjev.

Dejstvo, da je zločinska banda v Berlinu poslala trenirane saboterje iz Nemčije v Ameriko, vsekakor dokazuje, da ta banda nima tukaj na prostem nikogar več, na kogar bi se lahko zanesla. Sodba poslancev terorja mora biti torej urna in najstrožja: smrt!

Koliko je vredna sodba burbonske čikaške Tribune, glasila največjih nazadnjakov v Ameriki, koliko je vredna sodba te cunje za naprednega človeka, je že davno znano—in zato je vsako upoštevanje tega lista absolutno brez vsakega smisla.

Ko je Chicago Tribune pred dnevi zapisala, da je bil Črni Juri, roditelj srbskih Karadžoržević, bandit, je ponovila pasovko, katero so vsak dan izrekli turški age, begi in paše v dobi, ko je bil Balkan še v pesteh turških barbarov. Draža Mihajlovič je danes tudi "bandit" pri—modernih barbarih nacifašistih.

John D. Rockefeller je prispeval \$50.000 v ruski pomožni sklad. Drugi ameriški kapitalisti so prispevali velike vsote za Rusijo.

Pa pravimo—in pišemo:—Če ne bomo mi, delavci, pomagali Rusiji, ne bo nihče!

The Chicago Sun, last velikega kapitalista, ostro krtači našo vladu, ker še ni pretrgala stikov z Lavalovo vladu v Vichyju in s Frankovo Španijo.

Well, bratje, sodrug, kako je prav za prav ta reč s temi kapitalisti dandanes? Kam jih bomo vtaknili? — — —

Na Slovenskem, Hrvaškem in v Srbiji je danes vsakdo, kdor se upre nacifašizmu, "komunist" in v smrt z njim!

Vsi četniki so "komunisti" pri nacifašistih.

Vsi oni, ki so se pred nekaj leti upirali diktaturi v Rusiji, so danes razglašeni za "fašiste"—in zadeva je končana. Psihološki učinek je isti, kakršen je pri "komunistih" v Jugoslaviji, Čehoslovakiji, Poljski, Franciji etc.

Za časa Svete inkvizicije so bili vsi oni, ki so se uprli cerkvi, razglašeni za "hudičeve obsedence"—in priznani ni bilo. Kdor je bil takrat razglašen za "hudičevega hlapca," je bil "hudičev hlapec" in edina rešitev zanj je bila hitra smrt.

Tako je bilo in tako je—dokler ne objameta sveta zdrav razum in demokracija.

Komunistična stranka v Združenih državah danes diktira svojim pristajem skrajni patriotizem in grozi z izključenjem onih, ki ne bodo kupovali bondev in znamk za vojno in zmago. Demokracijo orientirani ameriški delavci kupujejo bonde in znamke, ne da bi jim kdo diktiral in grozil s kakšno kaznijo.

Barbarski nacizem bo poražen v—Nemčiji in nikjer drugje. Združeni narodi bodo morali navaliti na Nemčijo in jo okupirati do zadnje vasi. Edino na ta način bodo strili glavo nacistični kači. To velja tudi za Italijo, Ogrsko, Rumunijo, Bolgarijo in—Španijo, katere danes vleče za nos diplomatične slepe.

Ne pozabimo: ko bo vojna končana, se bo šele začela, ampak to bo drugačna, nekrvava vojna.

Glasovi iz naselbin

S poa

V Minnesoti je zdaj več deževnih in mrzlih dni kot pa toplih. Sploh so topli dnevi zdaj kot nekak približek v teh žalostnih vojnih časih. To pišem pri zakurjeni peči namesto na soncu. Prišel sem zopet s kratkega obiska med rojaki gori bolj severno od Dulutha.

Čitam razne liste in vidim, da nekateri gledajo skozi zelo črna očala na sedanjo akcijo za Jugoslavijo. Med temi je tudi br. Frank Alesh od društva 1. V svojem zadnjem dopisu nekaj meša in dviga neednost, ki je velik narodni greh, ki se je zaklatil med nas v USA iz danes ne le poteptane in zasužnjene, marveč tako rekoč v grob potlačene Slovenije. Čemu trošiti v svet to narodno blato—neednost? Čemu klicati na pomoč Republiško združenje od zadnje vojne, ki je bila vse nekaj drugega kot je sedanja? Ljudstvo je sedaj začelo komaj malo dihati od prestane gospodarske krize. Takrat, ko se je ustanovilo Jugoslovansko republikansko združenje, so mnogi lažje dali \$50 kot sedaj dolar.

In zakaj br. Alesh piše, kdo bo daroval dolar sedanjemu odboru? Ne vem, h kateri stranki on spada, toda ima prosto, da lahko začne zbirati svoj sklad, ni pa patriotično, ne slovansko, niti lepo cepiti dlako v sedanjih časih. Saj se drugače pokaže kot večak, toda trošiti sedaj neednost med nas, ko bje zadnja ura mili Sloveniji, je greh.

Ako kdo hoče ustanoviti svojo akcijo, svobodno mu, toda dobro zamišljeno akcijo za pomoč Sloveniji po tej vojni naj pa pri miru pusti. Kdor more kaj pomagati, naj pomaga brez hvalisanja in bahavstva. Vsak Slovenec, ki je količnik patriotičen, lahko ve, da je moč le v edinstvi, ne pa v strankarstvu.

Matijs Pogorelec.

Za rusko vojno pomoč

Barberton, O. — Eno leto je minulo, odkar je Hitler poslal svoje bombnike in tančne divizije čez cvetoča slovanska polja na sovjetsko Rusijo. Dne 22. junija 1941 je nemški fašizem napravil največje zadržbo izdajalstvo v svetovni zgodovini s tem, da je kljub nenapadalnemu pogodbu, ki je bila med tema državama podpisana komaj leto dni prej, napadel Sovjetsko zvezo.

S tem odlokom je Hitler označil svetu, da nameravajo on in njegovi brutalni zavezniki podjarmiti ne samo Slovence, temveč Anglijo, Združene države, Azijo, Indijo in Latinsko Ameriko. Hitler, dobro se zavedajoč, da dokler stoji Rusija in njena rdeča armada nasproti njemu, nikakor ne more napasti in uničiti Anglije niti Združenih držav.

Tedaj je nenadno vdrl z vso svojo moderno vojaško silo, da pokonči Sovjetsko Rusijo v "šestih tednih". Danes, po enoletnem in v zgodovini nepričelnem bojevanju se vedno ni dosegel svojih nečastnih namer. Kljub velikim izgubam življenj na obeh straneh, še ni prišlo do odločilne bitke. Ruska hrabra armada odbija napad za

napadom. Njihova herojska hrabrost je svetu uganka. Ni samo rdeča armada, temveč vse rusko ljudstvo je ena sama velikanska ljudska armada, ki rajše umrje, nego gre nazaj v sužnost. Civilno prebivalstvo, žene, možje, hčere in sinovi bijejo boj proti tatovom svobode in demokracije, ne samo za Rusijo, temveč ravno tako tudi za nas v Z. D. in za ves ostali svet.

Kaj je naša sveta in narodna dolžnost? Ali moremo vse to kar od strani mirno gledati in opazovati? Ali se nam ne kriči srce po maščevanju nad tem brutalnim početjem fašizma?

Očetje ruskih otročičev padajo, boreči se do zadnje kaplje krvi. Ti otroci danes vandrojo po poljih, hribih in gozdovih. Mnogi so izgubili tudi svoje matere. Brezupno iščejo in kličejo mamo in očeta. Mame ni in je nikoli več ne bo, ker je postala žrtev fašističnih roparjev, očeta so pa raznesle granate.

Čitate! Le jaz in ti jim lahko vsaj nekoliko vtolažimo njihova trepetajoča mlada srca. Odpri oči, odprj srce, otiraj teh otrok solze... Hrabri sovjetski ranjeni vojaki leže po jarkih, v blatu, v mlaki krvi in čakajo na tvojo pomoč, še vedno krčevito držeč puško v roki, da pobijejo, še predno izdahnejo svojo dušo, te svetovne roparje svobode in demokracije.

Ali jim bomo podali roko, da jim pomagamo v zaledju, da jim tam ustavimo kri in zašijejo rane, da se lahko zopet povrnejo v boj za svetovno svobodo?

Naša srca ne morejo biti mirna, ako ne storimo vsaj deloma svojo humanitarno dolžnost ter jim nudimo vsaj nekoliko pomoči, ker se borijo ravno tako za nas kot za sebe. Kot Slovani, nas veže narodna in materinska dolžnost pomagati potrebnim med najpotrebnejšimi s prispevanjem za zdravniško pomoč.

Med nami Slovani bi ne smelo biti niti ene osebe, da bi ne žrtvovala vsaj ene zdravniške igle za šivanje ran, koja stane le dolar.

V to svrhu se je ustanovila tukaj humanitarna organizacija za rusko vojno pomoč, ali Russian War Relief, Slav section. Glavni stan te organizacije je na 11 East 35th St., New York City. Namen te organizacije je zbiranje darov za to humanitarno pomoč ruski hrabri armadi in otrokom-sirotam. Odbor ali uredniki naše podružnice pa so: Louis Arko, predsednik, Frank Smrdel, podpredsednik, John Klančar, blaginjak, Andrej Bomback, tajnik; nadzorniki: Antonija Može, Alice Bomback, Stanley Lavtar, John Opeka in Theodor Bomback.

Vsi darovi naj se oddajo ali pošljejo na blaginjaka Johna Klančarja, 251—30th St. N. W. Barberton, O. Ako je pa neodročno, pa lahko izročite ostalim odbornikom, ki naj vam nakažejo pobotnico za prejeto vsoto.

Knjige bodo na razpolago vsaki osebi ali društvu, tako da ne bo nikakega dvoma o kakem neuredu. Stroške trpijo sami uredniki vse.

Newyorški kupan LaGuardia deli odlikovanja članom Splošne mornarske unije. Poleg njega je mornar Elviro Santiago, ki je bil ranjen, ko je osižna podmornica napadla parnik, na katerem se je nahajal.

Do 30. junija je blaginjak prejel sledečo vsoto za R.W.R. in darovali so sledeči:

Samostojno društvo Domovina \$20.00, A.A. Bomback \$10.00. Po \$5.00 so darovali: John Klančar, Louis Novak in društvo Magic City Jr. SDZ. Na seji Domovine so pa darovali sledeči: Po \$1: Louis Arko, John Gerbec, Charles Strukelj, Anton Pečnik, Mrs. Mary Muhich, Anton Jakich, Frank Stebly, Mrs. Mary Susterlich, Joseph Lukežic in 50c Adolf Arko. Društvu Domovini in vsem darovalcem se v imenu ranjenih bojevnikov in sirot lepo zahvaljuje odbor. Rojaki, posnemajte dobrosrčnost teh darovalcev.

Kvota naše podružnice je tisoč dolarjev do konca avgusta. V ta namen priredi tukajšnja podružnica RWR piknik 2. avgusta. Na ta piknik vabimo vse slovanske rodoljube iz bližnjih slovanskih naselbin, kot Cleveland, Lorain, Akron, Kenmore, Wooster in iz vseh ostalih naselbin. Piknik se vrši na Louis Novakovi farmi v bližnjem Shermanu. Torej vsi na plan.

A. Bomback.

Barbičeve počitnice

Cleveland. — To bo opis prvega dela mojih počitnic, drugo pa pride pozneje, dokler ne bo končano. Dne 15. junija sem študiral, kakšna naj bo moja pot v Detroit. Večkrat sem bil že povabljen, naj pridem v Fordovo kraljestvo. Ko sem se nahajal v Chicagu, sem mislil, da pojdem tudi tja, ali ko sem skonal svoj zadeve, potem se mi je mudilo domov. Sedaj sem pa dejal, da pojdem najprej v Detroit, potem pa naprej proti srednjemu zapadu.

Rečeno, storjeno. Ali najprej se moram odločiti, ali naj vzamem parnik, ki odpotuje iz Clevelanda ob 11:30 zvečer in izkrea potnike v Detroitu ob 7. zjutraj, ali vlak, kajti Chevrolet moram hraniti za nujne potrebe. Mislim sem, ako grem na parnik, se lahko vtihotapi kakšna podmornica, ki bi me lahko poslala ribam za hrano, moja Ančka bi si pa morala drugega iskati. Ampak sedaj se morje težko dobe, ker ne vise ne drevesih kot hruške. Pa sem si iz-

bral najboljši vlak po imenu "The Mercury", ki prevozi daljšavo 171 milj med Detroitom in Clevelandom v dveh urah in 55 minutah. Vlak zapusti Cleveland ob 7:45 zjutraj in zapelje na postajo v Detroitu ob 10:40.

"Detroit!" je zaklical zavirač in izstopili smo. Dočim izstopiš v Clevelandu spodaj in potem moraš korakati po stopnicah, da prideš v čakalnico, je v Detroitu ravno obratno. Tam izstopiš iz vlaka zgoraj in moraš po stopnicah navzdol, da prideš ven. In šel sem. Najprej k telefonu, da pokličem Petra Benedikta, starega komarata, da mi da navodila, kako priti k njemu, da se ne bom preveč zamudil.

Peter Benedikt je bil solastnik gostilne Omira Cafe na 619 McNichols rd. z Andrejem Grumom, sedanjim glavnim nadzornikom SNPJ, in Jovom Černeštom, oba fina fanta. Ampak Peter je izstopil iz "partnersipa", ker ima še drugo, gostilno na 1975 Woodward ave. v Berkleyju, predmestju Detroitu. Tista cesta se naziva tudi 11 Mile Rd. Petrov sin bo menda "draftan" in tako bo moral on sam voditi "Huntington Inn." Radi tega je prepuštil solastništvo gostilne Omira Cafe Andreju in Josephu. Ta "cafe" nadkrijuje naše domače gostilne v naši metropoli, kakor jih tudi Huntington Inn in še neka druga, tudi slovanska—njenegega imena si nisem zapomnil. Lahko se reče, da so vse tri "first class" gostilne.

"Hello", se odzove Peter na moj telefonski klic, "kdo je?" — "Barbič", odgovorim. "Kako naj pridem tja?" — "Kje pa si?" — "Na postaji." — "Na kateri?" — "Koliko jih pa imate v Detroitu?" — "Oh, že vem," pravi Peter, "kar vzemi Michigan karo do Woodward, potem pa Woodward do Six Mile rd., kjer te bom jaz čakal." — "Okey, Peter!" In čakal me je.

Popoldne po južini vzame Peter svojega sina, ki nas je vozil. Najprej smo si ogledali Belle Isle. Ta otok ali otoček je James Scott daroval mestu Detroitu, da iz njega napravi park. Rečeno je, da je ta James popival in bil veseljak. Mesto mu je postavilo lep spomenik pred krasnim vodopadom, ki lepo žari ob pekočem solncu. Pravijo, da nekateri "nebeški vodniki" niso bili zadovoljni s tem, da mu mesto postavi spomenik na njegovi nekdanji farmi. Ampak dostikrat zmaga razum in tako je zmagal tudi v tem slučaju.

James Scott je bil rojen 1831 in umrl je leta 1910. Park obsega 1200 akrov zemlje. Na vzhodni strani se razprostira Kanada, sestra ali sosedu Združenih držav. Loči ju velik kanal, podoban reki, veže ju pa dolg most, ki je stal šest milijonov dolarjev.

Zdaj je bilo prvič, da sem se vozil po tako zvanem Fordovem kraljestvu. In peljal sem se ravno ob času, ko so delavci zapuščali njegovo tovarno River Rouge. To vam je velikanska delavnica. Ob tistem času je bilo tam veliko pouličnih in busov, da odpeljejo delavce domov, utrujene od dela. Ustavili smo se tudi pri Fordovem muzeju ali "Rotundi",

ki je okroglo poslopje. Zdaj je tam napis: "No visitors during war time." In nismo mogli notri. Fordovi uradi izgledajo kakor kakšne palače ali graščine nekdanjih grofov, baronov in kraljev. Vse to je v mestu Dearbornu, kjer ima Ford glavno bese-

Ustavili smo se tudi pri Kottarju, to je, v njegovi gostilni. Ni ga bilo doma, ker je bil nekje po opravkih. Obiskati sem mislil moje nepoznane prijatelje, Frances Kapel, ali naslova nismo mogli dobiti; ko smo ga dobili, je bilo pa že prepozno. Ona živi na 6354 Sparta ave.

Kako se godi našemu Antonu Jurci, staremu bojevniku in do pisniku? Pravi, da sedaj dela in dobiva "salary" ne "wages" ali plačo. Torej je Tone "nekaj več." Zdaj so se v njegovo okolico začeli naseljevati črnici. Mi smo seveda socialisti in pridigujemo rasno toleranco in enakopravnost vseh ljudi ne glede na polt, versko ali politično prepričanje. To je lep nauk in potreben za mirno in civilizirano sožitje ljudi. Ampak v današnji družbi je križ. Če v takem okolišču lastnejš hiao ali kaj podobnega, se ti zniža vrednost hiše ali posestva in banke ti odklonijo posojilo. Na drugi strani pa morajo črnici navadno plačevati večjo stanarino kot belci. Tako so guljeni in izkoriščani oboji. In Detroit pridobiva na črni rasi, ki prihaja z Jugo.

Ko smo pošli Antona in družino, smo se šliili in se mu celo ponujali za zemljiške agente, da mu prodamo ali kupimo hišo. Antonu želimo ljubo zdravje, lahko delo s "salary" in tudi počitnice. Kdor dela, tisti zasluži počitnice. Kdor spi do desetih zjutraj in ne stori nič koristnega za človeško družbo, je lenuh in ne potrebuje počitnic.

In naš Leo Junko in njegova žena? On je dal svoje življenje kompanijam, svoj prosti čas pa našemu narodu, da se ta narod spremeni iz nazadnjaškega v kulturno in delavsko orientirano skupino. Leo se mora sedaj radi zdravja bolj izogibati takim bojem, kajti vskod, ki se bojuje, čuti prej ali slej posledice in lahko tudi razočaranje. Mrs. Junko je tajnica društva 121 S. N. P. J. Z mano je bil Andy Grum, ki me je pozneje popeljal na svoj dom, kjer sem spal spanje pravicega delavca. Ko sem drugo jutro vstal, sva z mrs. poizila po njej serviran zajutrek, nakar me je z avtom peljala nazaj k Benediktovi družini na 10 Eason st.

Peter je bil 17. junija zaposlen v svojem Huntington Innu. Mrs. Benedikt je naročil, naj mi pove, naj vzamem Pontiac bus do 11 Mile rd., kjer je v bližini njegova gostilna. Stopil sem v bus in naročil konduktarju, naj me opozori, da izstopim na 11 Mile rd. Voznik je klical ceste do 10 Mile road. Tam sta vstopila dva avtobusna voznika in pričeli so kramljati med seboj. Ko se je moj voznik predramil, je zaklical: "12 Mile rd., Royal Oak, Little Flower Church."

Torej sem šel eno miljo predalet in se znašel pred "nežno cvetlico" fathra Coughlina. Ker sem videl precej radovednežev, ki so ogledovali to toliko opovano "rožico", ki donša "fathru" velikanski bakšiš, sem tudi sam pomolil svoj nos okrog te stavbe, kakor že nekateri naši pred mano. Ali oni so se bali, da bi čitatelji ne izvedeli, da so kulkali v spovednico in drugo, kjer se rešujejo duše pred težo dolarjev.

Well, radovedneži, ne bom hvalil in vas pozival, da se izpovedate svojih grehov. Povedal pa vam bom, da je to krasna stavba in da še nisem videl vse tako o-

(Dlje na 2. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 7. julija 1922)

Domače vesti. V Barbertonu, O., je umrla Mary Šober, članica SNPJ.

Delavske vesti. Stavka železniskih delavcev se širi na druge mesta.

Inoseststvo. Veliko delavskih gibanje proti monarhistom v Nemčiji.

Sovjetska Rusija. Ruski delegatje v Haagu so izžvali veliko napetost z antanto.

Slika kaže angleške letalce, ki so se udeležili masnega letalskega napada na Kruppove orožne in municijske tovarne v Essen, Nemčija.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

IZ NACIJSKIH IN DRUGIH VIROV

Havas, Budimpešta: "Nemški vrhovni poveljnik v Bosni, topniški general Bader, je objavil v Sarajevu razglas, s katerim opominja meščane, naj obdrže red in mir. Hrvatska vlada obljublja vsem, ki formalno priznavajo neodvisno hrvatsko državo, enostavno pred zakonom. Ona bo varovala njihova imetja in njihova premoženja brez ozirov na njihovo veroizpoved in narodnost. Vlada ne bo nič več kot vdanost ter obre in iskrene državljane hrvatske države. Napravljeni so prvi koraki za popravilo poškodovanih imetij. Orožje in strelivo je treba predati oziroma vojski tem okraju. Tisti, ki beže pred vojsko, bodo prijeti in njihova imetja bodo prodana. Vsi, ki krivajo orožje, pomagajo upornikom ali njihovim pomagačem, bodo kaznovani s smrtjo. Wehrmacht in njeni zavezniki zmagujejo na vseh vzhodnih bojiščih. Mi smo pred Moskvom, Rotovom in Leningradom."

predvsem mladine. Mnogo od njih je bilo poslanih v konfinacijo, večina pa jih je v zaporih še danes—brez zaslivanja in brez sodbe. Opaža in vidi se, kako je ves italijanski upravni aparat nemočan nad dostojanstvenim odporom Slovencev—pripoveduje očividce. Italijani izgubljajo živce in niso zdaleč pričakovali takega odpora Slovencev.

New York, 25. junija (JIC).—Italijanski protifašistični list "Nazioni Unite" piše dne 25. junija:

V Kotoru in v Splitu so oboroženi spopadi med dalmatinskimi rodoljubi in italijansko vojsko vedno ostrejši in pogostejši. Ti spopadi v mnogočem vplivajo na razpoloženje v Sloveniji. Fašistični elementi se v Dalmaciji pripravljajo z vojsko, ker so fašistični vojski opisali ekspedicijsko v Dalmacijo in okupacijo kot lahko stvar in jih prepričevali, da bo prebivalstvo sprejelo italijansko vojsko z odprtimi rokami.

Dalmatinski Hrvati se upirajo italijanski okupaciji. Vse industrije v Dalmaciji so zaprte. Ziveža primanjkuje. Fašisti se pritožujejo, da morajo preživljati Dalmatince, ki bi sicer pomrli od lakote.

Oddelek slovenskih upornikov je napadel civilnega komisarja Ljubljane, slovenske prestolnice, kjer se neprestano ponavljajo upor proti italijanskim oblastem. Čeprav je Grazioli ušel smrti, je prišlo do masčevanja. Italijani so prebivalstvo težko kaznovali in veliko število Slovencev ranili, mučili in pobili.

Dogovor med Ameriko in Kubo

Baze za operacije proti osiščnim podmornicam

Washington, D. C., 6. julija.—Državni tajnik Cordell Hull je naznanil podpis dogovora s Kubo v Havani, s katerim se je slednja obvezala, da bodo njene baze na razpolago Ameriki. V teh bazah bodo dobile zavetje ameriške podmornice v zvezi z operacijami proti osiščnim podmornicam, ki napadajo ameriške in druge parnike.

Hull je dalje naznanil, da bodo kubanska letališča na razpolago ameriškim letalcem. Večina teh se nahaja v okolici Havane, glavnega kubanskega mesta. Amerika je v smislu sklenjenega dogovora dobila pravico izboljšanja letališč in instaliranja novih naprav.

V imenu Kube je dogovor podpisal zunanji minister Jose Manuel Cortina, v imenu Amerike pa Spruille Braden, ameriški poslanik v Havani. Hull je dejal, da dogovor je nadaljnji dokaz solidarnosti in kooperacije med Ameriko in Kubo v sedanjih vojni proti osišču.

What You Buy With WAR BONDS

Ships of the Destroyer type comprise the bulk of our fighting ships in the American Navy. Their average displacement is about 1800 tons, and they are fast, powerful, and hard hitting. They have been particularly effective in convoy duty and gave a good account of themselves in the Coral Sea engagement. They cost approximately \$3,600,000 each.

Every Navy shipyard is turning out Destroyers in record time. They are essential for our two-ocean Navy. Purchase of more and more War Bonds will assure all-out production of these vital units for the Navy. Buy every pay day. If everybody invests at least ten percent of his income in War Bonds we can do the job. U. S. Treasury Department

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

kusno urejeno za vabljenje—in varanje—vernikov. To cerkev so zgradili leta 1933-34 za časa velike depresije. Unijski delavci so morali pač darovati nekaj svoje plače za to svetlišče, ali pa prenehati z delom na "mali rožici", ki je postala velika roža za lastnika. "Little Flower" ima velik stolp ali po naše zvonic. V naših zvonjavi zvonovi in celo fantje so pritrkavali nanje v stavem kraju ob procesijah. Če ima ta Coughlinov stolp zvonove ali ne, tega ne vem.

Tam je v zid vdelano velikansko razpelo s Križanin. Spodaj je rimski vojak s čelado in mečem, poleg pa žena, kajti po ženi se je še Bogu zahotelo in jo je ustvaril Adamu. Na zidu so tudi imena darovalcev po državah, ki so prispevali za zidove "Male rožice". Zadaž za "Little Flower" je križev pot. Ne vem, kako to, da ima ta križev pot samo deset postaj, dočim so nas učili v starem kraju, da jih je štirinajst. No, pa naj bo kakor hoče, toliko vem, da ima vsak zemljan svoj križev pot.

Oltar je v sredini "rožice". Okoli so klopi in celo galerije. Posebej ima "Little Flower" še nekakšen muzej, kjer so razstavljene stvari iz Jutrovih dežel. Tam je tudi kamen z napisom: "This stone is from Jerusalem"—pa če je že ali ne. Tam so tudi imena darovalcev, ki posejajo "Malo cvetko". Pogledal sem v rubriko države Ohio, da vidim, koliko Clevelandčanov je prispevalo. Tam vidim le enega našega rojaka—Franka Zakrajčaka! Kateri je, ne vem, ker teh Zakrajčkov je veliko v metropoli. "Father" upa, da se jih še več priglasi.

Ima tudi krasen farovž ali—place of business. Tam tudi prodaja spominke ali "odpustke" svetišča. Zame je bilo vse prosto in me ni nič stalo. "Little Flower" je na Woodward ave. ali na glavni cesti US 10. Na e-

ni strani ceste je Royal Oak, na drugi pa Berkley.

Ko sem si malo ogledal to svetlišče, sem se napotil nazaj na 11 Mile rd. Plačal sem pet centov za bus in se znašel v gostilni pri Petru Benediktu. On je "good business man"—ima blago in odjemalce. Ampak jaz sem bil bolj slab odjemalec in z mano ni bilo dosti biznisa. Ko sva se nakosila, se je vrnil sin Rudy, nakar sva jo s Petrom odkurila nazaj na 6 Mile rd., da pri Mary Bernik pripraviva jерperge za Petra Bernika iz Chicaga, ki je imel priti v Detroit na počitnice. To sem mu potem tudi povedal, ko sem prišel v glavni urad SNPJ v Chicagu in Peter je bil zadovoljen.

Obiskal sem tudi glavni stan naše unije na 260 Vernor Highway, kjer sem govoril s par uradniki. V Detroitu je namreč glavni urad naše mednarodne unije in tam izhaja tudi naše mesečno glasilo Motorman and Conductor.

Nato sva s Petrom še posetila Joeva Černeta, ki je uljuden dečko, v Omira Cafeju in Slovenski narodni dom na 17153 John R. Tam sem se srečal z Rayjem Travnikom, distriktnim podpredsednikom SNPJ, kakor tudi z drugim Travnikom, ampak sem se moral kmalu posloviti. Mrs. Travnik, ki ima v oskrbi SND, mi je naročila, naj pozdravim mojo ženo, ker sta blizu skupaj doma—ona je iz Škocjana na Dolenjskem. Skočil vsakdo me vpraša, kako je v metropoli. Moj odgovor je: "Tako kakor je vreme". Tisti večer so imeli ženske svojo balinarsko tekmo. Kdo so bile zmagovalke, ne vem.

Prišel je čas in s Petrom greva nazaj na njegov dom. Pobrem mojo prtljago in vozni listek, ki se je glasil: "Cleveland via Detroit Chicago". Za prijazenost se zahvaljujem vsem, s katerimi sem prišel v dotiko v Detroitu, posebno pa še družini Benedikt ter Andreju in mrs. Grum.

Vlak je odpihal proti Chicagu ob 12:30 ponoči in good-bye Detroit!

Frank Barbič.

Rusija izpušča poljske vojne ujetnike

Kairo, Egipt, 6. jul.—General Vladislav Anders, poveljnik poljskih čet v Rusiji in na Srednjem vzhodu, je dejal, da so bile poteškoče glede izpustitve poljskih vojni ujetnikov iz ruskih taborišč odstranjene, ko je general Vladislav Sikorski, predsednik poljske vlade v izgnanju v Londonu, obiskal Moskvo in konferiral tam s Stalinom in drugimi sovjetskimi voditelji. Več tisoč ujetnikov je bilo izpuščenih v zadnjih tednih. Večina teh je bila poslana na Srednji vzhod iz razloga, da jih bo sta Anglija in Amerika lažje zalagali z orožjem. "Poljaki vedo, da bi izgubili kot harod, če Nemčija zmaga v tej vojni," je rekel Anders. "To se ne bo zgodilo, ker so se že pokazala znamenja, da se nacijska oborožena sila krha in polagoma razpada."

Najzanesljivejša dnevna časopisna vest se v dnevnem "Prosvetu". Ali jih čitate vsak dan?

Jugoslovanski orel

S krempiji se oprime skale... si ogleduje z gorskih višav dolino pod seboj, pa se kot blisk spusti navzdol.

Te besede, napisane o orlu, lahko danes mnogo prikladnejše uporabimo za enega najboljših poveljnikov v drugi svetovni vojni. To je Draža Mihajlovič iz Jugoslavije. Odkar se je Adolph Hitler pred letom dni pobahal, da je osvojil Jugoslavijo, so Draža Mihajlovič in njegovih 150.000 četnikov v planinah južno od Beograda dokazali, da se je Hitler zlagal. Njihova borba je vsekakor največja uporniška borba v zgodovini.

Jeseni je Mihajlovič zadrževal polnih sedem nacijskih divizij, ki so ga preganjale po njegovih šumadijskih planinah.

Mihajlovičeve nadaljnje čete so obdržale "Otok Svobode", ki meri 20.000 kvadratnih milj s 4.000.000 prebivalcev.

Mihajlovičeve uničevanje osiščnih oddelkov, bombardiranje in mostov, rušenje prometnih prog in napadi na municijska skladišča so bili tako razširjeni, da so nacijski morali vnovič razglasiti vojno stanje v svojem "osvojenem" ozemlju.

Oktober so nacijski celo prosili za mir. Ko je Mihajlovič njihovo ponudbo odbil, so na njegovo glavo razpisali nagrado milijon dolarjev.

Ko so nacijski njihove čete bile obupno potrebne v Rusiji, so poskušali prepustiti Mihajloviču vojskam svojih soudeležencev in satelitov. Toda italijanski, rumunski in bolgarski vojski mu niso mogli priti do živca in nacijski so svoje čete vrnili. Ravno prejšnji teden so Rusi sporočili, da je neka nemška divizija prispela pred Harkov iz Jugoslavije, kjer vsekakor ni bila na počitnicah.

Mihajlovičev zgled drži vso Jugoslavijo v protinacijskem vrenju. Osišče je začelo moriti prebivalstvo. Padli so nešteti tisoči, a uporniško gibanje se nadaljuje. Prejšnji mesec so nacijski sporočili, da so ujeli Mihajlovičovo ženo, njegova dva sinova in hčer in so zagrozili, da bodo pobili vse rodilne vseh članov Mihajlovičeve vojske, če se ne upor ne bo zatrl. Tudi 16.000 talcem so zagrozili s smrtjo, če se general ne bo predal v roku petih dni. A on tega ni storil.

Zal, vsa Evropa ne more izvedeti podrobnosti silnega boja tega slokega in trdovratnega borca z naslovne strani "Time"-a (po osnutku njegovega rojaka Vuka Vučinića—s pridjevkom Vuk). A Draža Mihajlovič je popolnoma odsekan od tiska demokratičnih držav. Obkoljen je z osiščnimi silami v Jugoslaviji, Rumuniji, Bolgariji, Albaniji in Grčiji. Njegov edini direktni stik s svetom je s pomočjo tajnih agentov in radijske postaje, ki je skrita nekeje v njegovih planinskih bivališčih.

in vendar je že postal veliki simbol mnogih tisočev evropskih narodov, ki jih je podjarmil Hitler. Visoko s svojih planinskih utrdb motri delo vsakega evropskega upornika, ko ustavi sovražni stroj, vrže bombe ali zalazuje železniško progo. Vzpostavil je neposredno mnoge druge uporniške junaške, kakor rumunskega rodoljuba Iona Minulescu, ki nadleguje osiščno vojsko iz karpatskih planin ter albanske in črnogorske upornike, ki utrjuje italijanske čete na jadranskem obrežju.

Draža Mihajlovič bo nedvomno živel v pravljicah, dokler bo trajal spomin na drugo svetovno vojno. Veliko vprašanje pa je, kako dolgo bo živel on, Draža Mihajlovič. Kakor junaki Bataana, se tudi šumadijski borci ne morejo boriti večno brez novih moči, vsaj v strelivu in hrani. Edina možnost pa, da jo dobe, bi bila s pomočjo letal in padobranov. Govori se, da so Angliji in Rusi že spustili med nje velike količine potrebščin. Prejšnji mesec je Mihajlovič po radiu zaprosil, naj mu pošljejo vse, kar je mogoče. V zadnjih 2 tednih je London sporočil, da je 24 osiščnih divizij (Nemci, Madžari in Bolgari) na potu v šumadijske planine, da mu udarijo "coup de grace".

SRB. Nekdaj ugledni balkanski častnik, ki se sedaj vira od tega trenutka uspešno upira največjemu osvojevalcu moderne sveta, se je rodil pred 47 leti.

Emmett C. Dawson, tajnik mednarodne zveze strojnikov.

ti v Čačku v Srbiji, v planinskem predelu, ki ga sedaj drži v svojih rokah. Stariši so mu umrli, ko je bil še otrok in vzgojil ga je njegov stric, srbski polkovnik; ki je bil zelo muzikalen, Draža Mihajlovič zelo dobro igra na mandolino. S petnajstimi leti je stopil v srbsko vojaško akademijo v Beogradu. Bil je vojak vse sedanje stoletje, častnik, ki je v borbah dobil najboljši pouk. Za tiste, ki poznajo Srbe, je to dejstvo dokaz, ki pojasnjuje njegovo odločno in vztrajno upornost.

Strašno prelivanje krvi, ki je stoletja natapljala balkansko zemljo, je vzpodbudilo Srbijo z borbenim duhom in neomajno željo po svobodi.

Leta 1389, ki vzbuja strašne spomine med Srbi, so Turki premagali srbsko vojsko v bitki na Kosovu in pokosili evet srbskega viteštva. V naslednjih štirih stoletjih je Turčija zatirala Srbijo prav tako kot sedaj dela Adolph Hitler, uporabljajoč pri tem metode kot n. pr. natikanje na kolce in pečenje živih Srbov nad ognjem.

A Srbija se je še naprej upirala s pomočjo Avstrije in Rusije, ki sta obe upoštevali Balkan kot zavoro za Turke, a sta puščali na cedilu, če je to odgovarjalo njunim ciljem. Zgodaj v devetnajstem stoletju se je veliki Kara Djordje boril proti Turčiji s pomočjo Rusije in dosegel delno avtonomijo, čeprav so turške čete še vedno ostale v srbskih vojašnicah. Ko pa je Napoleonovo prodiranje proti Moskvi ustavilo rusko pomoč in so Turki vnovič strašno pritisnili na Srbijo, se je Miloš Obrenović dogovoril s Turki, ki so priznali Srbijo. Sporazum pa je vključeval dogovor o uboju Kara Djordja in s tem so nastala dinastična nasprotja med Karadžordževići in Obrenović, ki so se nadaljevala mnoga desetletja.

Srbski vladarji so bili čisto osebno slabi in vdani osebnim razvadam, vendar so Srbi na sploh postali močni in nezaupni zaradi svojih izkušenj v šoli turškega tiranstva in evropske politike realnosti. Srbi niso nikdar bili mehkužni, kar prihaja kot posledica razvjenega življenja. V prvi balkanski vojni so Srbija in njeni zavezniki končno pregnali Turčijo. V prvi svetovni vojni je utrjena Srbija odbila dva avstrijska napada, potem pa, ko je v njeni vojski divjal tifus, se je umaknila pred tretjim in si nato iz Soluna izvojevala vrnitev in osvobodnje. Še pred letom dni je v Jugoslaviji, kjer je zamisel balkanske federacije postala ne samo aktualno, temveč tudi politično dejstvo, revolucija vrgla protinacijskega namestnika Pavla in srbski general Simović se je hrabro uprl Adolfu Hitlerju, pred katerim je dotlej vsak padel na kolena. V planinah danes Draža Mihajlovič nadaljuje ta junaški odpor.

VOJAK Mihajlovič je l. 1912 kot devetnajstletni mladenič zapustil srbsko vojno akademijo in odšel v borbo proti Turkom. Naslednjega leta je bil ranjen in vrnil se je v vojaško šolo kot poročnik s srbskim odlikovanjem za osebno hrabrost. Leta 1914 je avstrijski napad zopet prekinil njegove študije. Mihajlovič je bil zopet ranjen in dobil je odlikovanje Belega orla. Pred solunsko ofenzivo se je pridružil svoji četi in se končno vrnil v Srbijo z najvišjim odlikovanjem, Karadžordževo zvezdo z meči.

Po tej šoli na bojišču je študiral vojaško teorijo, bil v službi v raznih mestih, delal v političnih ustanovah za obdržanje balkanskega edinstva. Poslali so ga kot vojnega odposlanika v Sofijo in v Prago in pripoveduje se, da je bil vmešan v podzemno delavnost proti nacijskemu vplivu v Bolgariji in v Češkoslovaški.

Leta 1939 se je kot načelnik utrjevalnega štaba pokazal kot jugoslovanski de Gaulle, kajti zagovarjal je dejstvo, da jugoslovanski narod s svojimi tako omejenimi denarnimi sredstvi ne more graditi Maginotovih črt. Naj bi se omejil na bolj gibčne napadalne možnosti. Njegov načelniki so mu nasprotovali in ga premestili v vojno inšpekcijsko službo.

Tedaj je poslal spomenico, v kateri je svaril, da jugoslovanskemu edinstvu grozi pronašilska peta kolona, ki utegne zavreti splošno mobilizacijo v slučju vojne. Vojni minister Milan Nedić, sedaj Hitlerjev srbski Kvizling, je od Mihajloviča zahteval, naj umakne svoj memorandum. On je odbil in zato so ga kaznovali s 30 dnevi vojaškega zapora zaradi "nevdanosti". Osvobodili so ga s pomočjo generala Bogoljuba Ilića, ki je sedaj z jugoslovansko vlado v Londonu.

SUMADIJA. Ko so 6. aprila zjutraj Hitlerjevi "Stuke" bombardirali Beograd, je imel Mihajlovič poveljništvo v Hercegovini. Nacijski so premagali vojsko generala Simovića, ki se je hrabro borila. Mihajlovič se je umaknil v šumadijske planine, kjer se je Srbija dolgo borila proti Turkom. Pridržili so se mu tisoči razpuščene in nemobilizirane jugoslovanske vojske, ki so prinele s seboj opremo in orožje. To vojsko so povečali kmetje in gorjanci.

Nacijski tisk je dolgo omaloval Mihajlovičovo vojsko kot "upornike, žide in komuniste". Nedvomno je, da so uporniki. Nedvomno je, da so mnogi med njimi židje, nekateri marksisti ali druge vrste. Večina med njimi pa je po vsej verjetnosti vojski "balkanskih komunistov", kar navadno pomeni pripadnike z dežele v nasprotju s prebivalci v mestih, kmeti, v nasprotju s poslovnim svetom. Prebivalstvo na deželi je naklonjeno ruski stvari (pa naj bo caristična ali Stalina). Tisk Združenih držav čisto govori o Mihajlovičevi vojski kot o četnikih—to je ima srbskega rodoljubnega društva, ki se je dolgo bojevalo proti zatiralcem Srbov. Nedvomno so mnogi med njimi četniki ali njihovi potomci. Vendar je Mihajlovičeva vojska v resnici rodoljubna balkanska sila z jedrom dobro opremljenih jugoslovanskih čet.

Po svoji velikosti, po dolgih vojniških izkušnjah svojega poveljnika in po hrabrosti pušča v senci zgodovinske uporniške dogodke, kot je bil tirolski upor Andreja Hoferja, filipinski Emilia Aguinalda in meksikanski "Pancha" Vile.

PRIPOVEDKE. V jugoslovanskih krogih se mnogo govori o Draži Mihajloviču. Prirovedke so delno iztihnopoljene in razširjene z dodatki. Govori se, da je sam na lastno roko odšel med sovražnike in jedel z nemškimi častniki v krčmi, kjer je krčmar, njegov priatelj, bil mrtev od strahu. Dalje pripovedujejo o dogodku, ko so se nemški častniki pripeljali mimo hiše, kjer so stali Mihajlovič in njegovi prijatelji. Mihajlovič je prepričal Nemce, da so nedolžni in potem mu je prijatelj dejal: "Za las je manjkalo". Mihajlovič pa mu je odgovoril: "Za las je manjkalo: njim". In pokazal v grmovje zraven ceste, kjer je imel vrsto svojih ljudi za mitraljezom. Prav tako pripovedujejo, da je general Mihajlovič napravil neke kupčije, kjer je zamenjal italijanske ujetnike za italijanske bencine. Italijanskega vojaka je dal za sedem bencina, polkovnika pa za petdeset sodov.

Danes je Draža Mihajlovič pravilni junak. Ta pravljica pa ima svojo trdno podlago na dejstvu, da naš junak v istem času drži deset nemških divizij, ki se bore za deželo, katero so "premagale" pred dvanajstimi meseci.

Time, 25. maja 1942.

"Deutsche Zeitung Kroatien": Glavno poveljništvo nemških čet v Zagrebu je začelo izdajati splošne liste za Srbijo in Grčijo. Nacijski promet je omejen. Dolženje za potovanje se izdaja samo v politične ali vojaške namene.

TREH DNEVIH 3.200 ARETIRANIH V LJUBLJANI

Dne 22. februarja letos je italijansko vojaštvo obklopi Ljubljano—glavno mesto Slovenije—zabranilo vsak izhod iz mesta. Sistematično so bile pregledane vse hiše, blok za blok. Tršene so bile številne aretirane. Vsega je bilo v teku treh aretiranih v Ljubljani nad 3.000 Slovencev obojega spola,

Voditelji ameriških Slovanov, ki so 22. junija v Madison Square Gardens v New Yorku podprali ruskega poslanika Maksima Litvinova na dan obletnice Hitlerjevega napada na Rusijo. Od leve na desno: V. S. Platek, predsednik slovaške organizacije; Steven Zeman, predsednik slovaške jednote; poslanik Litvinov; John D. Butković, predsednik Hrvatske bratke zajednice; Leo Kravtchik, predsednik Ameriško-slovanskega kongresa in Zlatko Belakovič, znani hrvaški violinist.

HENRIK MANN

SRCE

NOVELE

Preložil IVAN ALBRECHT

LJUBAVNA SKUŠNJA

(Nadaljevanje.)

Vidiš, dragi, to našo zeleno goro obkrožajo višnjevkaste — in če greva tja, naju pričakuje morje. Predgorja se razgrinjajo njemu, ki potuje, drugo za drugim, in obrežja se vrste za obrežji. Jate ptičev lete in mesta leže zbrana pod oblaki, ki se razprše kakor se razkrope jate in mesta. Tega ti pač ne morem narediti, da bi občutil, kakšno breme izgubljenosti in brezkoristnosti prenašam jaz. Tu stojiva pod mostom, tesno in skrivaj prižeta drug na drugega in slehrni misli, da ljubi drugega. Čemu pa ne sedi v svečano okrašeni hiši v družbi drugih žensk in zakaj ne drvim medtem jaz po morju, sto milj proč? Lahko bi bilo drugače in bo enkrat drugače. Ali se ne ločiva nekega dne v misli, da se ne ljubiva več?

"To bo zmota — potem se spomniva, Manola, da mora biti zmota. Midva sva našla resnico, ko sva našla drug drugega."

"Vse — ljubim najino in življenje svoje bi dala za minuto vere — toda jaz poznam le svoje lastno srce. Daj, položi mi obraz v dlani in ozri se vame!"

"Manola, kako klavirno osamljen smehljaj! Bridko žal mi je zate. Tvoje oči vztrepetavajo v takem nemirnem strahu, kakor da se zagrebajo tiho in nemo v moje. Je-li prodreš kdaj do mojega srca? Ali se ti odpre? Ne? Vzdihuješ? Ni mogoče? ... Kaj mrmraš?"

"Jaz ljubim preveč. Kako naj bi ti tako ljubila? Ta širni in brezvestni svet ne premore take ljubezni. Razumem ženske moje vrste, ko so se zaobljubile Kristusu. Le njemu so smele zaupati. Jaz, ki ti nisem verna, bi morala dati svoje srce podobni, odtisu živga bitja, ki bi nemo sprejemal od mene vse in me ne bi mogel varati, ker nima lastnega srca ..."

"O tej silki premišljaš? Moja mala Noela — ljubim te, ljubim tudi tvoje tuje domišljotine. Zdi se mi kakor da prihajajo od otroka, ki je ležal dalje časa skrit, kraj izredno nenavadno dišeč cvetk, in se zboji prvega človeškega obraza."

"Hočeš torej malce vzdržati pri meni? Daj mi zopet svoje lice, da se ga spet dotaknem z mojimi! Sedaj mi je lažje; kajti ti si dober. Mila, da se šele začneta ura olajšave. Kdo ve, če se povrne še kdaj, ko enkrat mine. Tako me je strah življenja ... Vidiš, baš pod nama, sredi brzečega potoka, oklepa veliko kamenje zrcalo. Kako je tiho in že zamračeno! Najina obraza, drug na drugem sloneča, sta v njem brez oči: le senci, ki se raztečeta. Tako sem videla kraj ladje, ki me je pred davnim časom prepeljala sem čez, obraz v valeh: res, pa včasih je pripelzel višnjevkast plavč na plan. Mati božja nas spremlja, so rekli mornarji. Meni se hoče, da bi bil tudi ti le podoba, ki plove po morju kraj mene. Misliha bi, da me ljubim."

II.

Naj bi mislil človek eno uro časa, da se je razgovoril s kom in da si je bil blizu ž njim, vedno ostane še toliko nepriznanega, toliko, kar loči. Ali so poznali drugi te sanje pri odprtih očeh — je mislila Manola, da se človeka vedno tesneje oklepa svet, ki kameni. Kakor v kletki od ljudi, ki so bili stebri, bije lastno srce, edino na zemlji, vedno bolj stisnjeno, zmerom bolj ubogo? In njene izkušnje! Če jo je vzel na svoje roke — želja, da bi v tem hipu umrl, predno se mine minuta, da bi ostale resnične njegove ljubavne besede. In njene vražarke nadloge! Če je prinesel danes divjih orhidej s

seboj, potem je bila rešena, potlej jo je poljubila. Vse je bilo lahko poravnano, če so sedele na pošti, ki se je z njo pripeljal iz mesta, več nego tri osebe. In vedno nujnejše misel: "Izginiti moram — on me mora imeti za mrtvo. Tako izvem, da li me je ljubil."

"Tako je. Zdaj še prenaša mojo mrzkost, mojo protivnost in vse, kar je boleznega na meni; dober je. Toda polagoma izčrpa njegovo dobroto in poslednje pojde v nič. Predno pride do tega, odidem."

Izjavila je, da mora domov.

"Kaj boš iskala tam?"

"Tebe!"

In njemu krog vratu:

"Slutim, da se tam vse zaokrene na dobro."

V Ameriki je slišala, da je potres razrušil malo mesto Minhao. "Tam sem prišla ob življenju!" Navela je vest prav do njega in je čakala.

"Kaj stori?" je premišljevala na znotranjem dvorišču svoje hiše brez oken, se je jugala in je premišljevala.

"O bolelo ga bo, zelo bolelo! Zdaj, ko sem mrtva, me ljubi resnično. Nobena knjiga ne bo imela več privlačnosti zanj in za pevkine glas ne bo imel ušesa. Tudi na njegov tintnik od starega porcelana nisem več ljubosumna. Dobro mi je."

"Ali bo bežal v daljno pustnjo? Ali bo hotel razvedrila v velikih mestih in pri ženskah? Tega ne bo mogel. Ljubim mu je, da ga mučijo lastni čuti, nego da bi prenašal zaničevanje samega sebe. Odkar pozna mene, mu povzroča vsaka druga naslada zaničevanje samega sebe. Zdaj čutim — tako srečna sem, da čutim. Kakšna dobra misel je bilo — uživanje lastne smrti!"

"Zmeraj ga pa ne bom mučila. Tako rada ga imam! Biti hočem sama nežnost. Ali ne bo prišel sem, da poliče mesto, kjer sem izgubila življenje? Res, tam bom jaz — kot duh. Mesečna noč bo. To mi bo pač verjel, da sem duh? Če pa ne? Če ne! Najine roke se dotaknejo v srečanju; čutim, da ne morem preprečiti ničesar — on pa je občutil mojo toploto. Pritegne me k sebi in tako sva si blizu, da spozna moje žive oči, ki je ljubezen v njih. On vzdrhteva in krikuje — in najine roke se razprostro! ..."

Sama je vzdrhtevala, se je vzravala in je prisluškovala izza zidov svoje zaklenjene hiše brez oken zamolklemu glasu parnika, ki je v dalji plul mimo ... Morje je zopet potihnilo in le zadaj v pragozdu so vpile opice — kakor umorjenici.

III.

Nekega dne je potlej prejela zaboj — od neznanega pošiljatelja. Manola je prebledela. Dala je postaviti zaboj v spalnico in izravnati žeblice — pa je odslavila zamorca. Vrata je napol zastrla, da je vladala v sobi le še siva svetloba — potem je dvignila pokrov. Zaropotal je na tla, ona pa je hropela tam v kotu — grudi prižete na steno kakor da hoče skozi — in vendar z očmi, razširjenimi od groze, obrnjena proti mrtvi.

"Umrl si se je, ker je mislil, da sem jaz mrtva! Jaz sem ga usmrtila!"

Skrušena se je plazila po kolenih nazaj v sobo. Njen obraz je bil spačen od kesanja in obupno so prosiše dvignjene roke.

"Kako bel in oster je njegov obraz! In kri je na prsih: črna kri! Juriji!"

Pa je odskočila. Njegova lesena trdina je odbila od sebe njeno telo, ki se je bilo vrglo preden.

(Dalje prihodnjič.)

Zapeljana v belo sužnost

Spisal Frank Kroll

(Nadaljevanje in konec)

"Da, tako je bilo, toda prisilil me ni takoj, da sem padla tako nizko; to se je zgodilo šele čez nekaj mesecev," potrdi Mary.

"Ali vas je s silo prignalo do tega, in vam grozil, da vas mogoče ubije, če se ne pokorite njegovemu povelju?" zopet vpraša načelnik.

"Da, grozil mi je in tako mi je tudi grozil njegov pomočnik Peter Watson ter kazal na samokres, ki ga je imel vedno pri sebi. Jaz sem bila prepričana, če se ne pokorim, da me bo ustrelil in tako me bi bila spravila s sveta, ko ne bi nihče vedel, kdaj in kako," odgovori Mary.

"Kje pa je sedaj tisti pomagatelj Peter Watson?" vpraša načelnik navzočega detektiva.

"To sem vam pa čisto pozabil povedati, ta pokveka nam je ušel. Bil je toliko previden, da je zaznal naš namen, pobegnil je v klet, od tam pa skozi okno ven in izgubil je kot bi se udri v zemljo," pojasni detektiv Edward Williams.

"Nič zato, saj on ni v stanju napraviti kakšno večjo škodo, posebno sedaj ne, ko je ostal brez gospodarja," pripomni načelnik.

"Imate prav, ker on je delal le po naročilu svojega gospodarja; v pivnici je bil le za nekakšnega čuvaja, pa pljuvalnike je čistil, to je bilo njegovo glavno opravilo," potrdi detektiv.

"Poznam ga dobro, tistega reveža pokvečenega, le hvaliti se je znal, kako je bil nekoč močan in kako je znal razne lopo-ve voditi za nos, v resnici je bilo pa vse drugače. Bil je nekoč krvavi pastir in dober jahač tudi ni bil, zato se je zgodilo, da ga je konj vrgel raz sebe in osuval s kopiti, da je končno ostal pri življenju kot pokveka in ni sposoben, da bi opravljal kakšno koristno delo," še pojasni načelnik glede Petra Watsona.

"Kako vam je grozil Peter Watson?" zopet vpraša načelnik Mary.

"Večkrat mi je požugal s samokresom in dejal: 'Ta ji bo pel zadnjo uro, če ne bo dobra.' In mož mi je večkrat rekel in pokazal spakedranca Petra, če ne bom poslušala, da bom imela z njim opravka," odgovori Mary. "Potem ni čudno, če ste se mo-

rali udati in prenašati tako mučno življenje," potrdi načelnik.

"Moralo je biti tako, jaz sem se udala v svojo usodo ter čakala rešitve, ki je končno vendar prišla," potrdi tudi Mary.

"Da, sedaj ste rešeni bele sužnosti, vaš mož bo pa prejel za služeno kaznen, da si bo zapomnil za vse življenje, kdaj je lovil nedolžna dekleta v svojo past," ponovno potrdi načelnik.

Tako se je končalo kratko zasliševanje Mary Clark. Načelnik je vprašal detektiva Edwardsa Williamsa, če bi lahko Mary za nekaj časa dobila zavetje pri njegovi ženi. Detektiv je potrdil, da se to lahko zgodi. Načelnik je nato še dejal, da bo sodbo končno izrekel sodnik in da Johna Clarka čaka ječa od enega do šest let.

Končno je Mary zapustila policijsko postajo in odšla v spremstvu detektiva na njegov dom in ta jo je tam izročil v varstvo svoji ženi. To je bilo ob četrti uri popoldne na 4. julija in Mary se je globoko oddahnila, ko se je zopet znašla v navadni stanovanjski hiši detektiva Edwardsa Williamsa.

Naslednji teden v petek dopoldne ob deseti uri se je začela sodnijska obravnava in na

Blood Plasma Transfusion

Red Cross Doctor Limlingan administers plasma transfusion to wounded soldier evacuated from the Philippines to Australia on the Red Cross hospital ship MACTAN. Assisting are Red Cross Nurses Overy, Fowles and Hernandez. Nurse Overy is the Hawaiian-born wife of a U.S. Navy man. Plasma is prepared from blood donated by volunteers through the Red Cross for the armed forces.

obtožni klopi je sedel John Clark ter čakal, kakšno kazeno bo prejel za svoje velike grehe. Ob ravnanju je načeloval sodnik Louis Jackson in sodna dvorana je bila natrpana radovednega občinstva. Johna Clarka sta stražila dva policaja, poleg Mary je pa sedel detektiv Edward Williams, ki je bil tudi priča.

Sodnik opozori navzoče, naj se mirno zadržijo in nato začne čitati obtožnico. Nato pokliče obtoženca, naj stopi bliže. John Clark je šel v spremstvu policajev naprej in so se postavili pred sodnika. Zatem pokliče sodnik tudi Mary in ona istotako v spremstvu detektiva stopi naprej in tako se postavijo vsi v vrsto.

Vsi, katerim so bila stavljen vprašanja, so prisegli in nato se je začela razprava. Sodnik najprvo vpraša Johna:

"Ste krivi vsega tega, kar sem vam prečitel glede bele sužnosti?"

John je pobelzel in beseda mu ni hotela iz ust.

"Govorite, vas ponovno opozorim," se zopet oglasi sodnik. "Ne," odgovori John.

"Torej je vaša žena prisilila vas, da ste ji to dovolili," pripomni sodnik in pogleda Mary. "Kaj vi rečete na to, mrs. Clark?"

"Jaz rečem, da je moj mož lažnik in kakor se vidi, on ne bo tega priznal, da je mene zapeljal in pahnil v belo sužnost," odgovori Mary.

"Torej ponovno zatrujete, da vas je on v to prisilil?" vpraša sodnik Mary.

"Da," potrdi Mary. "Takoj po poroki?" vpraša sodnik.

"Ne, šele par mesecev po poroki," odgovori Mary.

"To je dovolj od vas. Sedaj mi pa vi povejte, mr. Williams, kako ste vi dognali, kaj se dogaja v pivnici mr. Clarka in v kakšnem stanju ste našli mrs. Clark in kaj vam je dalo povod, da ste potem naskočili s policijo vred in mr. Clarka aretirali," vpraša sodnik detektiva.

"Bilo je med deseto in enajsto uro, ko sem se vtihotopil v tisti breg. Ko sem začel izpraševati kako in kaj, se mi ni upala odgovoriti, ker se je bala, da sem kakšen vohun, ki ga je morda poslal njen mož. Potem sem ji pokazal zvezdo in se ji predstavil kot detektiv. Takoj jo je minila vsa bojazen in začela je govoriti. Ker se mi je zdela propadla in blede, sem jo vprašal, če je bolna. Ona mi je pa povedala, da se nahaja v beli sužnosti in da je jetnica svojega moža. Jaz se nisem potem več čudil, čemu je tako propadla. Ko sem jo vprašal, če jo je v resnici mož prisilil v to, mi je prisegla, da je vse resnica, kar govori in da jo je njen mož z grožnjami prisilil, da se je udala v to nizkotno življenje. Dalje sem bil pa tudi priča, kako je imel še vrsto drugih deklet nastanjenih in so se ukvarjale s prostitucijo. Ta človek se mi je takoj zazdel največji lopov. Ker je bil baš tistega dne, četrtega julija, odsoten, nisem hotel prav nič odlašati, pač pa sem ukrenil vse potrebno, da je končno prišlo do aretacije," pojasni detektiv Williams.

"To je dovolj od vas in se vzame na znanje, kar ste povedali kot glavna priča. Vse se vjema s pripovedovanjem mrs. Clark in s tem je dokazano, da se je mr. Clark ukvarjal z belo sužnostjo in da je v to prisilil celo svojo ženo. Dokazano je, da se je mr. Clark pregrešil proti zakonu in za takšen zločin se mu naloži v plačilo tri tisoč dolarjev in od enega do šest let zapora. Torej še enkrat vas vprašam, mr. Clark, ali se čutite krivega?"

"Da, kriv sem in sploh nimam odkoda pričakovati rešitve," odgovori John.

"Potem kazen sprejmete, kakor vam jo nalagam?" ga vpraša sodnik.

"Sprejemem," žalostno na kratko odgovori John.

"S tem je razprava končana.

NOTE!

Save this copy of PROSVETA. It is needed for VICTORY!

SAVE

- ★ All Waste-paper
- ★ Old Rags
- ★ Old Rubber
- ★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

All ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpišajte svoj list!

Slovensko-ameriški

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Priredil LEO ZAKRAJŠEK

Priporočamo ga vsem, ki še niso državljani, in onim, ki so že. Vsebuje za oboje bogato informativno gradivo in še posebno pouk za nedržavljanke. Stanje 50 centov

V zalogi imamo še Louis Adamičev

TWO-WAY PASSAGE

(\$2.50 s poštnino vred.)—In drugje njegove knjige.—Velika zaloga drugih slovenskih in angleških knjig.—Pišite po naš novi cenik!

KNJIGARNA PROLETAREC

2901 SOUTH LAWDALE AVE. CHICAGO, ILL.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabil na veselice in shode, vizičnice, časnik, knjige, beleždarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vse pojmoma daje vodstvo tiskarne.—Cena umerna, uspešno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priložijo eden, dva, tri štiri ali pet članov in eno družino k eni naročnici. List Prosveta stane za vse članke, za članke ali družino \$0.00 za eno leto naročnina. Ker pa člani še plačujejo pri naročniku \$1.25 na tednik, se jim to priložijo k naročninu. Torej sedaj ni vročka, več, da je list predrag za članke S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnitev: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. državo in Kanado \$0.00	Za Ciceru in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.00	2 tednika in 8.10
3 tednika in 2.40	3 tednika in 9.90
4 tednika in 1.80	4 tednika in 11.70
5 tednikov in 1.20	5 tednikov in 13.50

Za Evropo je \$0.00

Isposlajte spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J.
2857 So. Lawdale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino na list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od naslednjega člena moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

New Cartoon Sells War Bonds

The above cartoon poster, especially drawn to promote the sale of War Bonds and Stamps, will soon be seen throughout the United States. It is one of the new posters appearing now in the War Bond campaign. U.S. Treasury Dept.